

Motion till riksdagen 2008/09:Sf379

av **Gunvor G Ericson m.fl. (mp)**

Utgiftsområdena 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom och 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

1 Sammanfattning

Miljöpartiet de gröna är fortsatt starkt kritiskt till de kraftiga förändringar regeringen gjort i dagens socialförsäkringssystem. Reformen har införts i ett snabbt tempo, drivet av en ideologi som går ut på att människor ska återgå till arbete till varje pris. En hård förarbetslinje ska råda, och den grundar sig i en tro att människor gärna slår sig till ro med ersättning från samhället och inte jobbar om de inte behöver. Därför har regeringen försämrat villkoren i sjukförsäkringen. Det ska vara svårare att få ersättning när du är sjuk och det ska bli svårare att klara sig ekonomiskt – piska i stället för morot med sikte på arbetslivet. Vi från Miljöpartiets sida har en helt annan ståndpunkt. Vår utgångspunkt är att de allra flesta människor vill arbeta och ha en meningsfull funktion i vårt samhälle. Människor är i grunden kreativa och ansvarstagande om de ges möjlighet att vara det. Om de ges rätt hjälp och förutsättningar kan egentligen de flesta delta i arbetslivet. Tyvärr har samhället skapat ett utanförskap, bland annat genom diskriminering som gör att en del har svårare än andra att få en plats på arbetsmarknaden. Detta vill vi ändra på, men inte genom misstro och genom att göra livet svårt för dem som redan har det tufft.

Miljöpartiet vill införa ett nytt system, så kallad arbetslivstrygghet. Det går i korthet ut på att människor ska kunna vända sig till ett och samma ställe när de är arbetslösa, sjuka eller tillfälligt har för låg inkomst för att klara sig. Man ska kunna få individanpassad hjälp av en coach. Systemet ska vara enkelt och överskådligt. Nivån på ersättningen ska vara lika stor, och det ska bli mindre viktigt att dela in människor i fack beroende på om de i huvudsak är sjuka eller arbetslösa.

Fel! Okänt namn på

Vi har i tidigare motioner på regeringens propositioner på socialförsäkringsområdet lyft fram vår syn på de förändringar som regeringen gjort. Här tar vi upp de budgetförändringsförslag vi väljer att lyfta fram med anledning av regeringens höstbudget 2008. Vi vill införa flexibla gränser i sjukförsäkringen och möjliggöra att vara anhörigvårdare på 75 %, något systemet inte medger i dag. Vi vill också ta bort flera av de absurda gränser i sjukförsäkringen som regeringen har infört. Inom utgiftsområde 11 höjer Miljöpartiet garantipensionen och bostadstillägget utöver regeringens förslag om en höjning av grundavdraget. Vi höjer också den skäliga levnadsnivån till en högre nivå än den som regeringen föreslagit. Våra förslag innebär en satsning på dem som allra mest behöver den, till exempel äldre ensamstående kvinnor.

Inom utgiftsområde 12 gör Miljöpartiet en större satsning på barnfamiljerna. För att skapa möjligheter för fler föräldrar att gå ned i arbetstid föreslår Miljöpartiet en ny del i föräldraförsäkringen som vi kallar barntid. Reformen ger fler människor möjlighet att minska sin arbetstid utan att förlora kontakten med arbetsmarknaden. Förslaget ger också alla de kvinnor som redan i dag arbetar deltid en ekonomisk ersättning. Detta kommer att synas i plånboken såväl i dag som i den framtida pensionen. Miljöpartiet gör också en extra satsning på ensamstående föräldrar då dessa ofta har en svårare ekonomisk situation än andra. För att förbättra för dem vill vi göra en höjning av det särskilda bidraget som utgör en del av bostadsbidraget med 300 kronor per månad. Den förälder som har ensam vårdnad om ett barn är extra sårbar. Vi vill därför att ensamföräldrar ska få lov att lämna över föräldrapenning till en annan försäkrad som avstår från förvärvsarbete för att ta hand om barnet. Vid exempelvis egen eller barns sjukdom kan ensamföräldrar också behöva extra hjälp med att handla eller städa i hemmet. Vi föreslår därför ett pilotprojekt som genomförs i tre kommuner där ensamföräldrar vid sjukdom får rätt till hemstöd, en tjänst motsvarande hemtjänsten för äldre. Vi tror att dessa satsningar kommer att gynna jämställdheten, barnen och utsatta grupper mer än regeringens förslag om vårdnadsbidrag och jämställdhetsbonus.

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om flexibla regler för deltidssjukskrivning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjlighet att vara anhörigvårdare på 75 % med närstående-penning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att nya projekt inte ska slå ut redan existerande samverkansformer.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetslivstrygghet.
5. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp enligt uppställning:

		Anslagsförändring (miljoner kronor)		
		2009	2010	2011
Anslag				
1:1	Sjukpenning och rehabilitering m.m.	390	1 590	1 683
Specifikation av anslag 1:1				
	Återställande av den reformerade sjukskrivningsprocessen	387	1 587	1 680
	Närståendesättning för anhörigvårdare 75 %	3,25	3,25	3,25
	Summa	390,25	1 590,25	1 683,25
	Summa för utgiftsområdet:	390	1 590	1 683

6. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom enligt uppställning:

		Anslagsförändring (miljoner kronor)		
		2009	2010	2011
Anslag				
1:1	Garantipension till ålderspension	1 000	1 000	1 000
	Summa för utgiftsområdet:	1 000	1 000	1 000

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett utvecklat förslag till barntid.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bostadsbidrag till ensamstående föräldrar.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en särskild föräldrapenning för ensamstående.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att starta ett pilotprojekt och ge ensamstående föräldrar rätt till hemstöd.

Fel! Okänt namn på

11. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt uppställning:

		Anslagsförändring (miljoner kronor)		
		2009	2010	2011
Anslag				
1:2	Föräldraförsäkring, barnbidrag	2 500	5 000	5 000
1:2	Särskild föräldrapenning för ensamstående	10	10	10
1:3	Pilotprojekt: rätt till hemstöd för ensamstående med barn	20	20	20
1:8	Bostadsbidrag (ensamstående)	600	600	600
Summa för utgiftsområdet:		3 130	5 630	5 630

3 Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

3.1 Flexibla regler kring deltidssjukskrivning

Inom ramen för vårt förslag om arbetslivstrygghet vill vi ta bort regler som försvårar och hindrar människor att kunna arbeta efter den förmåga som de har. En sådan hindrande regel är att det i dagsläget är möjligt att bli sjukskriven enbart i tre statiska nivåer: 25, 50 eller 75 %. Detta passar mycket dåligt behoven hos de sjuka och problemet är omvittnat både av patienter och av läkare. Vi anser att dessa regler bör tas bort och vill i stället införa en möjlighet till flexibel deltidssjukskrivning. Omfattningen i en sjukskrivning behöver enkelt, snabbt och flexibelt kunna anpassas efter den enskildes arbetsförmåga. I en dataålder som den vi har kan det inte vara annat än tämligen enkelt ordnat. Vi anser att regeringen bör snabbtreda den eventuella inverkan förslaget har på andra socialförsäkringar och återkomma med förslag på ändrad lagstiftning i denna fråga.

3.2 Möjlighet att vara anhängigvårdare på 75 %

Om en nära anhörig är i livets slutskede finns möjlighet att vara ledig från arbete för att vårda den anhörige med anhängigersättning i upp till 60 dagar, i vissa fall upp till 240 dagar. Nivån är densamma som vid sjukpenning, och det heter att man får närstående penning. För närvarande finns möjlighet att vara anhängigvårdare på 25 %, 50 % eller på heltid. En person som normalt arbetar 75 % kan inte vara anhängigvårdare på denna nivå. Det verkar vara en märklig miss i utformningen av systemet, och Miljöpartiet föreslår att regelverket ändras så att det blir möjligt att vara anhängigvårdare och uppbära anhö-

rigersättning till 75 %. För detta anslår vi 3,25 miljoner kronor mer per år under anslag 1:1.

3.3 Återgå till tidigare regler gällande sjukpenningen

I sin åtstramningsiver har regeringen infört en gräns som innebär att en person efter ett år får sjukpenningen sänkt från 80 till 75 % av den sjukpenninggrundade inkomsten. Den nivån gäller i de följande 550 dagarna och därefter är det stopp för sjukpenning. En ny prövningsregel för rätten till sjukpenning har också införts som innebär att Försäkringskassan ska pröva en persons arbetsförmåga mot hela arbetsmarknaden efter det att han eller hon har varit sjuk ett halvår. Vi vill ta bort dessa begränsningar. Självklart anser vi inte heller att människor långa tider ska vara sjukskrivna i onödan. Men vi tror att rehabilitering och personligt utformat stöd hjälper människor tillbaka till arbetslivet på ett bättre sätt än att ersättningen dras ner eller dras in. Vi tror snarare att regeringens nya regler har skapat mer sjukdom genom att människor är skärade och rädda. Risken finns att Försäkringskassan inte godkänner läkarens beslut och att det i efterhand därmed blir klart att du står utan ersättning. Risken finns också att du efter en sjukperiod som anses vara för lång behöver lämna ditt jobb och söka ett annat, och dessutom behöver flytta trots att det kan finnas många skäl till varför detta vore mer än olyckligt. Det kanske allra mest anmärkningsvärda är att regeringen infört reglerna i ett sådant tempo att Försäkringskassan, som redan tidigare haft problem, inte haft en möjlighet att kunna hantera det på ett bra sätt. Det stöd som är tänkt att enskilda ska få fungerar inte. JO har fått påfallande många anmälningar. I medierna har problemet lyfts upp gång på gång. Människor får inte kontakt med handläggare, handläggare ger fel information, utbetalningar görs för sent, ansökningar blir liggande etc. Regeringen går hårt åt det man anser vara fusk, men tycks vara betydligt mindre engagerad när en myndighet gör så många fel i sin handläggning som Försäkringskassan nu gör.

Vi vill omgående ta bort de begränsningar som regeringen infört och som nämnts ovan och anslår därför ytterligare 387 miljoner kronor 2009, 1 587 miljoner kronor 2010 och 1 680 miljoner kronor 2011 på anslag 1:1 sjukpenning och rehabilitering under utgiftsområde 10.

3.4 Samordning och samverkan

Regeringen har länge uppgett att finansiell samordning är något som ska utvecklas, och att förslag på området ska komma. I dagsläget får 5 % av statens medel användas friare för samverkansprojekt. Hela denna pott användes 2007 och beräknas användas fullt ut även 2008. Regeringen sjösätter ytterligare projekt som handlar om samverkan mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan med syfte att få människor att återgå till arbetslivet snabbare. Regeringen skriver att dessa projekt ska få företräde bland tilldelande av medel. Vad detta i praktiken betyder är att annan typ av samordning eller

Fel! Okänt namn på

samverkansprojekt, ofta med socialtjänsten, blir tvungna att avsluta sin verksamhet. Det är ytterligt beklagligt. Denna typ av samverkan har ofta bildats i en stor lokal ansträngning för att kunna göra gemensamma, mer effektiva insatser för en särskild grupp människor som vanligtvis faller mellan stolarna. Det kan vara människor som står långt ifrån arbetsmarknaden, unga med komplexa problem etc. Det är cyniskt att i ett slag slå sönder förutsättningarna för dessa att kunna verka. De människor som berörs kan ofta ha betydligt mer sammansatta behov än vad de personer har som ingår i de projekt som regeringen nu vill ge företräde. Vi anser att de samordningsprojekt och förbund som i dag har medel och är i gång ska ges möjlighet att fortsätta. Regeringen har sagt att man avser att återkomma med ny utformning av finansiell samordning. Vi utgår från att en större procentsats av de statliga medlen då kommer att kunna användas flexibelt och ge utrymme för de nya projekt som regeringen avser att tillsätta för att snabbare få ut människor på arbetsmarknaden.

3.5 Arbetslivstrygghet

Miljöpartiet har utvecklat ett eget förslag på trygghetssystem vid sjukdom och arbetslöshet, så kallad arbetslivstrygghet. Vår utgångspunkt är att ett trygghetssystem ska vara modernt, enkelt och överskådligt. Enskilda människor ska veta vad som gäller och vart man ska vända sig den dag man behöver – för att man blivit arbetslös, sjuk, eller tillfälligt har för låg inkomst för att klara sig. Byråkrati och administration ska vara minimal genom att myndigheterna är organiserade så att de kan agera optimalt och utifrån en helhetssyn.

Dagens trygghetssystem kan man säga ser ut som motsatsen till detta. Det är ett lapptäcke av olika regler, ersättningar och bidrag. Det är svårt att veta vad som gäller, många har svårt att få ersättning. Det finns människor som visserligen har rätt till ersättning, men inte förstått att söka på rätt sätt, medan andra är i stort behov av ersättning men inte har möjlighet att få det på grund av att de inte känt till alla detaljerade regler. Människor hamnar inte sällan mellan stolarna och känner sig ofta djupt frustrerade och felaktigt behandlade på grund av hur regelverket ser ut. Vi vill förändra detta.

Vårt förslag om arbetslivstrygghet går i huvudsak ut på att människor ska kunna vända sig till ett och samma ställe oavsett orsaken till att man inte kan arbeta. Människor som inte kan försörja sig för att de är arbetslösa, sjuka eller både–och, ska inte behöva fundera på hur stor ersättningen kommer att vara, den bör ligga på samma nivå. Det ska bli mindre viktigt för myndigheter att försöka dela in människor i fack beroende på om det är sjukdom eller arbetslöshet som är huvudproblemet. Det centrala är att du står utan inkomst och är tillfälligt i behov av ersättning och engagerat stöd utifrån din specifika situation. Är du i behov av försörjningsstöd, så kallat socialbidrag, ska du söka det på samma ställe och ha tillgång till samma stöd. Alla som behöver ska kunna få en egen coach.

Vi föreslår att sjukförsäkring och arbetslöshetsförsäkring slås ihop till ett nytt trygghetssystem, som därmed också tar över a-kassornas funktion.

Trygghetssystemet blir skattefinansierat och nivåerna i det som i dag är sjuk- och arbetslöshetsförsäkringen jämföras. Två myndigheter, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen blir en och försörjningsstödet förstatligas. Tillkommer gör ett förändrat arbetssätt som ska präglas av helhetssyn, effektivitet och individfokus. Vårt förslag innebär både bättre trygghet och snabbare vägar tillbaka till arbetsmarknaden. Se vidare vår motion om Arbetslivstrygghet, 2008/09:A375 och anslagsmotion 2008/09:A377 för utgiftsområde 14.

3.6 Parlamentarisk utredning

Under förra mandatperioden stod den nuvarande regeringens partier bakom kravet på en parlamentarisk utredning på socialförsäkringsområdet som riksdagen beslutade om. Sedan de kom till makten har de dock skjutit frågan framför sig gång på gång. Först nu i årets höstbudget deklarerar man tydligt att en parlamentarisk utredning ska tillsättas för att, som man säger, ”formulera principer för ett sammanhållet, balanserat och hållbart socialförsäkrings-system”. Vi välkomnar detta. Vi utgår också från att vårt förslag om arbetslivstrygghet kommer att utredas vidare inom utredningens ram.

4 Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

I budgetpropositionen gör regeringen en satsning på 2 miljarder kronor till pensionärerna genom utökat grundavdrag och höjd skälig levnadsnivå.

Miljöpartiet har valt att gå ett steg längre och förbättra fördelningsprofilen genom att satsa ytterligare en miljard på höjd garantipension, höjt bostadstillägg och en ytterligare höjning av skälig levnadsnivå.

4.1 Höjd garantipension, bostadstillägg och skälig levnadsnivå

Införandet av jobbskatteavdraget har inneburit en skillnad mellan beskattningen av lön och andra ersättningar. Motivet är att det ska bli lönsammare att arbeta, men slår orättvist mot pensionärer som har arbetslivet bakom sig. Miljöpartiet hade aldrig utformat en skattesänkning på det sättet som nu har gjorts. Vi har tidigare sänkt inkomstkatten på ett sätt som kommit alla till del.

I årets budgetproposition backar regeringen och tar ett steg mot att utjämna skillnaderna mellan skatt på lön och skatt på pension genom en höjning av grundavdraget för pensionärer. Miljöpartiet anser att detta är en viktig åtgärd för en grupp med knappa inkomster. Vår inriktning är att skillnaden mellan skatt på arbete och pension på sikt måste minska.

Fel! Okänt namn på

Regeringens budget innebär ett grundavdrag för alla pensionärer. I avtrapande skala får man del av dessa medel – där de som har de minsta inkomsterna får mest. För dem som finns i inkomstklassen 131 901–174 400 kronor per år blir höjningen enbart 850 kronor om året eller cirka 70 kronor i månaden. Med Miljöpartiets förslag får de en ökning med 1 600 kronor per år.

Det är många kvinnor som har låg pension beroende på könsrelaterad lönediskriminering, men också för att de haft låga inkomster på grund av deltidsarbete och obetalt arbete i hemmet och med anhöriga. Miljöpartiet anser att det är viktigt att arbeta för jämställda löner så att inte kvinnor får ”betala dubbel” genom både låga löner och låg pension.

Män kvitterar ut mer ålderspension, avtalspension och frivillig pension. Det är bara den delen av ålderspensionen som utgör garantipension som gynnar kvinnor. Det är inte konstigt eftersom garantipensionen är till för att i någon mån skydda dem som har det allra sämst. Även bostadstilläggen gynnar dem med de allra lägsta inkomsterna.

De som endast har garantipension har under de senaste åren fått en uppräkning av pensionerna som motsvarar prisökningarna i genomsnitt, även om vissa basvaror ökat mer. För 2007 hade garantipensionärerna 2 188 kronor kvar till hyra, räkningar, medicin och kläder om man räknar bort Konsumentverkets norm för mat, hygien och hushållskostnader.

För att värna dem med lägst pension vill vi utöver regeringens förslag höja garantipensionen och fribeloppet i bostadstillägget. Det senare så att inte höjningen av garantipensionen i sin tur innebär lägre bostadstillägg och i slutändan inte gör någon skillnad för individen. Vi vill också höja den andel av bostadskostnaden som räknas in vid beräkning av bostadstillägg, från i dag 93 procent till 94 procent. Att höja ersättningen i bostadstillägget är ett sätt att rikta ersättning till dem som behöver, eftersom det är ett behovsprövat bidrag. Vi vill också höja den skäligen levnadsnivån med 1 200 kronor ytterligare per år utöver den höjning som regeringen föreslagit. Att höja den skäligen levnadsnivån är viktigt för att det förbättrar situationen för dem som har de allra sämsta ekonomiska villkoren. Det medför en höjning av såväl äldreförsörjningsstödet som det särskilda bostadstillägget. Det gynnar dem som inte ens kommit upp i full garantipension.

Miljöpartiets förslag ger störst effekt för dem med låg pension och även för ensamstående. Det innebär att vårt förslag särskilt gynnar kvinnor. Av samtliga individer som är över 65 år och har en inkomst under 80 000 är 80 % kvinnor.¹

I tabellerna nedan² visas effekterna av regeringens respektive Miljöpartiet de grönas förslag.

¹ Källa SCB gällande 2006. Samtliga individer i den aktuella gruppen var 90 561, 72 557 var kvinnor.

² Samtliga tabeller framräknade av Riksdagens utredningstjänst i oktober 2008.

Fel! Okänt namn på

Tabell 1. Förändrad genomsnittlig nettoinkomst per decil av angivna förslag i budgetpropositionen, år 2009, kronor

Decil	Decilgränser, kronor (avser bruttoinkomst)	Alla över 65	Andel*	Ensamstående över 65	Andel *	Samboende	Andel*
1	1 – 88 200	3 640	1,2 %	3 650	0,3 %	3 630	0,8 %
2	88 201–131 900	1 730	4,3%	1 670	2,3 %	1 800	2,0 %
3	131 901–174 400	860	4,6 %	850	2,5 %	870	2,1 %
4	174 401–210 100	820	4,0 %	830	1,8 %	810	2,1 %
5	210 101–243 600	800	3,0 %	800	1,4 %	800	1,7 %
6	243 601–278 600	780	1,6 %	810	0,6 %	760	1,0 %
7	278 601–316 100	670	1,0 %	710	0,4 %	650	0,6 %
8	316 101–365 000	570	0,7 %	600	0,2 %	560	0,4 %
9	365 001–459 100	210	0,9 %	270	0,3 %	170	0,5 %
10	459 101–	100	0,8 %	120	0,2 %	100	0,6 %
Totalt		1 080	22,2 %	1 070	10,2 %	1 100	12,0 %

*Andel av samtliga över 18 år med bruttoinkomst över noll.

Tabell 2. Förändrad genomsnittlig nettoinkomst per decil av Miljöpartiets förslag, år 2009, kronor

Decil	Decilgränser, kronor (avser bruttoinkomst)	Alla över 65	Andel*	Ensamstående över 65	Andel *	Samboende över 65	Andel*
1	1–88 200	4 700	1,2 %	5 200	0,3 %	4 500	0,8 %
2	88 201–131 900	3 200	4,3 %	3 700	2,3 %	2 600	2,0 %
3	131 901–174 400	1 600	4,6 %	2 000	2,5 %	1 100	2,1 %
4	174 401–210 100	1 000	4,0 %	1 200	1,8 %	900	2,1 %
5	210 101–243 600	800	3,0 %	900	1,4 %	800	1,7 %
6	243 601–278 600	800	1,6 %	900	0,6%	800	1,0 %
7	278 601–316 100	700	1,0 %	800	0,4 %	700	0,6 %
8	316 101–365 000	600	0,7 %	600	0,2 %	600	0,4 %
9	365 001–459 100	200	0,9 %	300	0,3 %	200	0,5 %
10	459 101–	100	0,8 %	200	0,2 %	100	0,6 %
Totalt		1 600	22,2 %	2 000	10,2 %	1 400	12,0 %

*Andel av samtliga över 18 år med bruttoinkomst över noll.

Tabellerna 3 och 4 visar effekterna för de personer som ligger under skälig levnadsnivå i regeringens respektive Miljöpartiets förslag.

För både ensamstående och samboende eller gifta blir Miljöpartiets förslag mer gynnsamt än regeringens.

Fel! Okänt namn på

Tabell 3. Exempelberäkning, år 2009, kronor för en ensamstående pensionär född 1938

Ensamstående pensionär född 1938:	Med gällande regler	Budgetpropositionens förslag	Differens	Miljöpartiets förslag	Differens
Garantipension	91 164	91 164	0	93 732	2 568
Kommunal inkomstskatt	19 890	17 249	-2 641	18 057	-1 833
Bostadskostnad	74 400	74 400	0	74 400	0
BTP	55 800	55 800	0	56 400	600
Kvar att leva på	52 674	55 315	2 641	57 675	5 001
Skälig levnadsnivå	55 383	57 976	2 593	59 177	3 794
Särskilt BTP	2 709	2 662	-47	1 500	-1 200

Tabell 4. Exempelberäkning, år 2009, kronor för en samboende eller gift pensionär född 1938

Samboende/gift pensionär född 1938:	Med gällande regler	Budgetpropositionens förslag	Differens	Miljöpartiets förslag	Differens
Garantipension	81 320	81 320	0	82 604	1 284
Kommunal inkomstskatt	17 424	14 154	-3 270	14 558	-2 866
Bostadskostnad	37 200	37 200	0	37 200	0
BTP	27 900	27 900	0	28 200	300
Kvar att leva på	54 596	57 866	3 270	59 046	4 450
Skälig levnadsnivå	46 395	48 989	2 535	49 588	3 193
Särskilt BTP	0	0	0	0	0

För en ensamstående med maximal garantipension innebär regeringens skattelättnad 220 kronor per månad. Med Miljöpartiets förslag får samma person både sänkt skatt och en höjd garantipension till ett sammanlagt belopp av 365 kronor per månad.

Skillnaderna i höjd nettoinkomst är större mellan ensamstående och samboende i Miljöpartiets förslag än i regeringens budgetförslag. Miljöpartiets förslag gynnar ensamstående mer. Det betyder i sin tur att det gagnar kvinnor eftersom fler äldre kvinnor lever i singelhushåll.

5 Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

5.1 Barntid

Många småbarnsföräldrar upplever i dag en enorm stress över att de inte i den utsträckning de vill kan vara tillsammans med sina barn under de viktiga småbarnsåren. I dag finns en möjlighet till deltidsarbete under den tid barnen

är små. I realiteten är dock denna möjlighet starkt begränsad för många människor på grund av att man inte har råd att gå ned i lön. För att skapa möjligheter för fler att gå ned i arbetstid föreslår Miljöpartiet en ny del i föräldraförsäkringen och som vi kallar barntid. Reformen ger fler människor möjlighet att minska sin arbetstid utan att förlora kontakten med arbetsmarknaden. Förslaget ger också alla de kvinnor som redan i dag arbetar deltid en ekonomisk ersättning. Detta kommer att synas i plånboken såväl i dag som i den framtida pensionen. Barntid blir en del av föräldraförsäkringen men med ett eget regelverk. Till skillnad från vårdnadsbidraget beskattas bidraget och är pensionsgrundande.

Uttaget av barntid görs flexibelt så att det går att fördela barntidsuttaget under hela den tid man har rätt att gå ned i arbetstid fram till barnet fyller åtta år. Ersättningen blir individuell och kopplad till barnet. Varje förälder får rätt till två år barntid för varje barn. Barntid kan inte överlåtas till den andra föräldern. Maximal ersättning utgår vid arbete mellan 50 och 75 procent av heltid. Ersättningen minskar därefter proportionellt och blir mindre ju mer man arbetar. Maximal ersättning är 2 500 kronor per månad.

Barntid är flexibelt vilket gör att fler föräldrar kommer att ha möjlighet att utnyttja stödet och anpassa sitt deltidsarbete efter sin egen livssituation. Möjligheten ökar också att sprida ut barntid så att barnen sammantaget kan vara hemma på deltid under en längre tid. Barntid är en helt individuell ersättning (till skillnad från föräldraförsäkringen) vilket gör att förutsättningarna för ett jämställt uttag förbättras. Kostnaden för offentlig sektor till följd av detta är ungefär 3,8 miljarder kronor. Skulle användningen öka med ytterligare 10 procentenheter ökar kostnaden med 1,3 miljarder kronor. Miljöpartiet avsatte därför 2,5 miljarder kronor 2009 och 5 miljarder kronor vardera för åren 2010 och 2011.

5.2 Bostadsbidrag till ensamstående föräldrar

Ensamstående föräldrar har ofta en ekonomiskt svårare situation än andra. Det gäller särskilt för dem som arbetar i yrken där löneläget är lägre, vilket gäller många kvinnor.

För att förbättra deras situation ekonomiskt vill vi göra en höjning av det särskilda bidraget, som utgör en del av bostadsbidraget, med 300 kronor per månad. Konstruktionen av bostadsbidraget är sådant att särskilt bidrag och bidrag till bostadskostnader minskas om inkomsten är högre än 117 000 kronor för ensamstående och för makar 58 800 för varje make. Därför utgör höjningen av det särskilda bidraget ett träffsäkert sätt att förbättra situationen för alla föräldrar med låga inkomster, men omfattar i praktiken särskilt de ensamstående med låga inkomster. Kostnaden uppskattas till cirka 600 miljoner kronor och omfattar ungefär 170 000 barnfamiljer.

Fel! Okänt namn

5.3 Inför särskild föräldrapenning för ensamstående

Den förälder som har ensam vårdnad om ett barn är extra sårbar. Vid egen sjukdom har den föräldralediga ensamföräldern inte möjlighet att ta hjälp av någon annan för tillfällig vård av barnet så att denna person får ekonomisk ersättning.

Detta är en avsevärd skillnad i förhållande till förälder som delar föräldraskapet med någon annan. Blir den föräldraledige sjuk kan den andre föräldern ta över vården med tillfällig föräldrapenning. Skulle denne förälder i sin tur vilja kan han eller hon överlåta det på någon annan som då kan få tillfällig föräldrapenning i stället.

Ensamförälder som själv blir sjuk under föräldraledigheten blir därmed hänvisad till att efter bästa förmåga lösa situationen själv. Det innebär en stor ekonomisk otrygghet och ett inbyggt beroende av andra människors välvilja. Det som samhället har ett generellt stödsystem för när det gäller två föräldrar finns med andra ord inte alls för ensamföräldrar. I Sverige lever ca 160 000 barn med en förälder som har ensam vårdnad. Miljöpartiet anser att dessa barns rätt måste likställas barn som har två föräldrar.

Frågan har uppmärksammats av Föräldraförsäkringsutredningen (2005:73) som föreslog att "... en annan försäkrad som avstår från förvärvsarbete får vårda ett barn istället för föräldern och beviljas ersättning i form av särskild föräldrapenning." Miljöpartiet anser att denna lagändring snarast bör genomföras. Vi vill också ta bort regeln om att barnet måste vara äldre än åtta månader (240 dagar) innan föräldrapenning kan överlåtas eller innan tillfällig föräldrapenning kan ges. Åtgärden beräknas kosta ungefär 10 miljoner kronor per år.

5.4 Pilotprojekt: ge ensamstående rätt till hemstöd

Ensamföräldrar och deras barn är, som vi har argumenterat när det gäller rätt att överlåta föräldrapenning, särskilt utsatta. Detta gäller framför allt vid sjukdom. I en situation där barnet eller föräldern är mycket sjuk finns ingen möjlighet för ensamföräldern att exempelvis handla eller städa i hemmet.

Vi föreslår därför att ett pilotprojekt genomförs i tre kommuner. Projektet innebär att ensamföräldrar vid sjukdom får rätt till hemstöd, en tjänst motsvarande hemtjänsten för äldre. Vi tänker oss ett system med en låg avgift och med maxtaxa ifall föräldern eller barnet skulle vara sjukt och behöva hjälp länge. Vi avsätter 20 miljoner kronor under tre år för att starta och utvärdera ett pilotprojekt i tre kommuner.

Stockholm den 7 oktober 2008

Gunvor G Ericson (mp)

Thomas Nihlén (mp)

Bodil Ceballos (mp)